

2014 XVIII. ÉVFOLYAM II. SZÁM

PÁHOLY

KÜLÖNSZÁM

Fordított helyzetből a maximumot

A rekordév és ami mögötte van

WWW.SZEGEDISZABADTERI.HU

Tisztelt Olvasóink, tisztelt Nézőink!

fotó: Dusha Béla

Az a célunk ezzel a kiadvánnyal, hogy a Szabadtéri Játékok közön-ségét, fenntartóját, partnereit, továbbá minden működésünk iránt érdeklődőt tájékoztassunk a 2014-es évad eredményeiről és a közeljövő terveiről.

A Szabadtéri Játékok nem önmagában álló művészeti intézmény. Működésének sikere a lokális és globális művészeti világgal és a maga társadalmi környezetével való folyamatos kapcsolatán, és annak minőségén múlik. Ha ennek alapján gondoljuk végig, hogy mi valójában egy exkluzív kulturális intézmény, akkor a válasz ma már mindenképpen több funkciót jelöl.

Először. A Szabadtéri Játékok hagyományosan fontos kulturális missziót teljesít. Jellege, fizikai adottságai és hagyományai, továbbá közművelődési küldetése alapján a zenés színházi műfajokat preferálja. Ez találkozik a publikum igényével: a magyar színház közönsége általában, de a Szabadtéri mai nézői bizonyosan (a rendszeres véleménykutatások adatai szerint) egyértelműen a könnyű, zenés színházi műfajokat igénylik.

Másodszor. Ahogy az európai példák mutatják, ma már nem lehet kielégítően leírni egy kulturális intézményt pusztán köz-művelődési funkciójával. Eszerint a Szabadtéri Játékok előadásai nem pusztán kulturális események, hanem emellett Szeged városának az egyik legnagyobb idegenforgalmi attrakciói is. Az utóbbi évek közönségvizsgálatai szerint a nézőink

többsége már turista, 120-150 hazai városból és községből jönnek. Bizalmukat az előadások sikere alapozza meg, figyelmüket pedig a média híradásai keltik fel, amik egyben a Szabadtéri Játékok és Szeged városának közös reklámjai. Idén – az Observer adatai szerint – a nyomtatott sajtó 63 médiumában 329 megjelenés volt, míg online változatban 90 médium 342 megjelenést produkált, ezek reklámértéke 276, illetve 36,5 millió Ft. Ehhez adódtak a televíziós és rádiós megjelenések, amelyek reklámértéke több mint 1 milliárd Ft volt.

Harmadszor. A Szabadtéri Játékok működtetése a mindenkori szegedi városvezetés egyik leghatékonyabb vállalkozásfejlesztési projektje is. Az idelátogató vendégek ugyanis költenek, és ezzel a helyi szolgáltatások árbevételét növelik. Szegeden 2006-ban mértük először – országosan is elsőként – az úgynevezett addicionális kiadásokat, azaz hogy a vendégek a színházi előadásához közvetlenül kapcsolódóan mire, és mennyit költenek. Azóta minden nyáron kiderül, hogy az előadások komoly helyi fogyasztást is generálnak, szezononként kb. félmilliárd Ft körüli összeget (az idén 683,94 millió Ft-ot).

Úgy véljük, hogy az itt körvonalazott kultúragazdasági szempontokat, és az ezekből természetesen következő hármas intézményi funkció egyensúlyának fenntartását kell a Szabadtéri Játékok menedzsmentjének mindig szem előtt tartani. Ennek szellemében ajánljuk a következő oldalakat minden érdeklődő szíves figyelmébe.

Harangozó Gyula,
művészeti igazgató

Herczeg Tamás
igazgató

PÁHOLY – KULTURÁLIS KÖZÉLETI LAP | FŐSZERKESZTŐ: BALOG JÓZSEF

SZERKESZTÉS: FÁBIÁN BARBARA

E-MAIL: SZEGEDPAHOLY@GMAIL.COM

KIADÓ: SZEGEDI SZABADTÉRI JÁTÉKOK ÉS FESZTIVÁL SZERVEZŐ NONPROFIT KFT.:

6701 SZEGED, PF. : 2260; TELEFON: (62) 471-169;

FELELŐS KIADÓ: HERCZEG TAMÁS, IGAZGATÓ

TERVEZTE ÉS TÖRDELTE: PRINT AND PRODUCTION KFT., WWW.PRINTANDPRODUCTION.HU

| ISSN: 1589-4266

„Minden reményünket túlszárnyalta a 2014-es évad”

Hatalmas sikerként értékelte a menedzsment a 2014-es Szegedi Szabadtéri-évadot. Komoly változásokat bonyolítottak le sikerrel, világsztárt láttak vendégül, a közönség pedig rég tapasztalt hévvel rajongott a műsorért. Harangozó Gyula művészeti igazgatóval beszélgettünk, aki az évad első produkciójának rendezőjeként vállalta azt is, hogy a mélyvízbe ugrik. A jövő év műsoráról is szó esett.

◉ **Sok helyen elmondta a 2014-es évad kezdete előtt, hogy a szezon első produkciója, a Zorba, a görög megrendezésével Ön ugrik először a mélyvízbe, hiszen a 180 fokkal megfordított színpadon a nyitóelőadás színre állítását vállalta. Hogy sikerült? Hogy érezte magát rendezés közben?**

Azt tudom mondani, hál istennek, hogy minden elvárásunkat túlszárnyalta az évadkezdés – és egyébként maga az évad is. Nagyon jól éreztem magam rendezőként is a Dóm téren. Hatalmas feladat volt, hogy összerakjuk ezt a produkciót, és mindenki nagyon fegyelmezetten dolgozott: Gyüdi Sándor karnagy úr, a zenekar, az énekkar, a műszak, a Szeged Táncegyüttes és a Győri Balett táncosai is. Jól fogadta a közönség az előadást,

holott tudvalevő, hogy a tánc – az opera mellett – a legnehezebben eladható műfaj manapság. A mi Zorbánk az utóbbi évek táncprodukciói közül, az eladást tekintve is a legnépszerűbbek között volt. Ennek ellenére úgy érezzük, maradt még levegő fölfelé, van még hova lőni. Visszatérve a fordulásra: a kezdeti problémák, bizonytalanságok, izgalmak után már a nyitás, a Zorba alatt is bebizonyosodott művészi oldalról, hogy ez a felállítás is indokolt. Kényelmes, esztétikus volt ez az állapot. Nem csúfítottuk el a templomkertet konténerekkel. Könnyebben mozogtak a művészek a backstage-ben, a hátsó színpadon. A világítás technikai beruházásunk is sokat segített a színvonal emelésében. Az új tomcat híd és az ehhez kapcsolódó lámpapark által sokkal jobban és hasznosabban tudtuk bevilágítani a teret. Beszélgettem a rendezőkkel erről, ők kivétel nélkül örültek ennek a változásnak. A Dómot mint látványosságot sem veszítettük el, a megfordított nézőtér ellenére is jól érvényesült a tér atmoszférája. A fordulás óriási spárta volt, elsősorban anyagilag. A kivitelezés volt a következő lépcsőfok, amit meg kellett lépni. Sokáig izgultunk, de precíz, összeszedett, felelősségteljes munkával sikerült előnyre fordítanunk a nehéz helyzetet.

◉ **Amellett, hogy a rendezők pozitívan nyilatkoztak a fordulás adta művészi lehetőségeiről, milyen visszajelzéseket kaptak a nézőktől?**

A legegységelműbb jelzés részükről az volt, hogy már júliusban, az évad közepén nem lehetett jegyet kapni az előadásainkra, még az újszegedi kisszínpad műsorára sem. Újszegeden egyébként idén több előadást tartottunk, mint korábban szoktunk. Készült egy koprodukció, a Svejka, a derék elsőháborús katona, a Szegedi Nemzeti Színházzal, illetve meghívtuk vendégnek a Kecskeméti Katona József Színház és a székesfehérvári Vörösmarty Színház egy-egy előadását. Ez a lelkesedés azt jelentette, hogy nagyon tetszik nekik a program, és egyben azt is megmutatta, hogy abszolút elfogadták a megfordult állapotokat, nem zavarta őket, hogy nem a megszokott körülményeket kapják.

◉ **A Zorba, a görög mellett az évad másik saját produkciója Kodály Zoltán Háry János c. operája volt. Ebben kiemelkedő elem Gérard Depardieu szereplése. Milyen új tapasztalatokat szerzett a fesztivál a világsztár meghívásával, fogadásával?**

Az izgalom után, hogy vajon meg tudjuk-e nyerni a világsztárt a produkció számára,

megnyugvást okozott, hogy abszolút gördülékenyen tudtunk együttműködni. Rendkívül hízlegően nyilatkozott a Szegedi Szabadtéri Játékok körülményeiről, szervezésről, kollégákról, színészekről, a rendezőről. Tartottunk tőle olyan szempontból, hogy tudtuk, hangulatember, morózus, tehát ha nem tetszik neki valami, kertelés nélkül a másik tudomására hozza. Nem kellett ettől félnünk, mert nagyszerűen érezte magát. Ez fontos tapasztalat volt nekünk, hiszen egy olyan embertől kaptuk ezt a visszajelzést, aki a világon rengeteg helyen lépett fel, tehát van összehasonlítási alapja. Szimpatikus volt, hogy nem harknik fogta fel, hanem komolyan belevetette magát a szerepébe. Nem véletlenül ért el komoly közönségsiker sem. Azt látni kell, hogy az opera műfaja idén neki köszönhetően ment teltházzal. Ez arra sarkall minket, hogy a jövőben is invitáljunk világsztárokat a produkciókba. Nem kell szégyenkezniük a körülmények miatt.

◉ **2015-ben milyen operaprodukcióval próbálnak majd hasonlóan hangos sikert elérni?**

Tíz év után újra Verdi-opera kerül színre a Dóm téren: Az álarcosbál nyitja a jövő nyári szezonunkat. Verdi az egyik legnépszerűbb operaszerző, a darab pedig mozgalmas, látványos kivitelezésre ad lehetőséget, így természetesen bízunk a sikerben. Érdeklőség, hogy a darabot

fotó: Frank Yvette

az eredeti szövegkönyvvel és szerepekkel éppen a Szegedi Szabadtéri Játékokon mutatták be Magyarországon először, méghozzá 1998-ban. Azóta nem láthatta a fesztivál közönsége Verdi remekművét. Saját bemutatóként kerül majd színre ez az operaelőadásunk is. Ahogyan szintén önálló bemutató lesz egy izgalmas kísérlet is jövőre: prózát fogunk játszani. Ez a műfaj mindig vitát vált ki, egyesek szerint nem él meg a Dóm téren, mások szerint nem szabadna kihagyni a kínálatból. Mi úgy gondoljuk, hogy létezik olyan próza előadás, amely itt is közönségsiker lehet. Shakespeare a legnagyobb népszínházi író, Tévedések vígjátéka című darabját választottuk a jövő évi műsorba. Utoljára 13 éve játszottak Shakespeare-darabot a Dóm téren. A szerepcserékkel és alaktévesztésekkel dúsított, komikus fordulatokban és színes figurákban bővelkedő Tévedések vígjátéka minden bizonnyal rendkívül szórakoztató lesz.

◉ **A Szabadtéri Játékok speciális műsorstruktúrája miatt minden évben kell vendégjátékot is hívni a Dóm térre. Jövőre melyek lesznek ezek?**

Vendégjátékként érkezik Szegedre az Abigél, a Budapesti Operettszínház nagyszerű produkciója, mely még sosem szerepelt szabad-

téri színpadon ezelőtt. Ilyen szempontból ez egy premier lesz. Talán nincs olyan generáció hazánkban, amelynek az Abigél történetét be kell mutatni. Az egyik legnépszerűbb magyar író, Szabó Magda generációkat elvarázsoló regénye nyomán Kocsák Tibor szerzett nagyszabású zeneművet. A szövegkönyvet a nemrég elhunyt, nagyszerű szerző, Miklós Tibor írta. Vendégjátékként tér vissza az idei évad legnagyobb sikere, a Mamma Mia! a Madách Színházból. A jegyértékesítést már augusztus elején megkezdttük erre a darabra, e rövid idő alatt pedig már a belépők 15%-át el is kapkodták a nézők. Az idei nyár egyik legnagyobb élménye számunkra is ez az előadás volt, hiszen ritkán tapasztalni olyan erős közösségi élményt, melyet az ABBA-musical nyújtott. Huszonnyolcezer ember tombolt a népszerű zenének és a lenyűgöző színrevitelnek.

◉ **Idén is egy biztos sikernek ígérkező szuperprodukcióval zárják az évadot: A nyomorultak több millió néző szívét hódította meg a világon, regény, musical és film formájában is...**

Victor Hugo vaskos, izgalmaival és érzelmekkel teli nagyregénye A Nyomorultak. Az ebből készült nagyszabású, zenés darab zárja jövőre a Szabadtérít. A musical műfajának egyik

legnépszerűbb műve londoni ősbemutatójának éppen 30. évfordulóját ünnepli jövőre. A Szegedi Szabadtéri közönsége pedig 27 év után láthatja újra a legendás darabot. 1987-ben, Szegeden került először színre Magyarországon A Nyomorultak. A jövő évi produkció a Madách Színházzal közös bemutató lesz – csakúgy, mint idén a Mamma Mia!. Hosszabb távú együttműködést terveztünk már tavaly is Szirtes Tamás teátrumával, és úgy tűnik, igazán gyümölcsöző a kapcsolat. A nyomorultak esetében sem számítunk másra. Fontos hangsúlyozni, hogy ez nem az a produkció, amit már láthatott a közönség a Madách-ban, hanem egy teljesen új feldolgozás.

◉ **Lesz-e ingyenes komolyzenei koncert? Népszerű esemény, a szegedi közönség nem szokott üres széket hagyni az esteken.**

Természetesen 2015-ben is lesz Ajándék-koncert. Annyi már most biztos, hogy a nemrég első ízben megrendezett Nemzetközi Marton Éva Énekverseny különdíjasa, a dán szoprán, Signe Ravn Heiberg lesz az egyik fellépő, hiszen a Szegedi Szabadtéri Játékok ezt, az ajándékkoncerten való fellépési lehetőséget ajánlotta fel a rangos verseny egyik nyereseményeként.

f.

fotó: Dusha Béla

Új irányok a Szabadtéri életében

fotó: Frank Yvette

Fontos fejlesztéseket tervez a Szegedi Szabadtéri Játékok menedzsmntje az elkövetkezendő években, melyek túlmutatnak a Dóm téri fesztivál megrendezésével vállalt kultúrmisszió. Herczeg Tamás igazgatót kérdeztük az új irányokról.

◉ **Hogyan lehet megfogalmazni a Szegedi Szabadtéri Játékok alapvető funkcióját?**

A Szegedi Szabadtéri Játékok – alapító okiratában megfogalmazott és a fenntartó Szeged Megyei Jogú Város által elvárt – feladata egyfelől a hagyományosan vett kulturális misszió teljesítése, tehát alapvetően a színházi produkciók létrehozása a megszokott műsorstruktúra szerint. Más-

felől nagyon fontos a tevékenységünkben az úgynevezett városmarketing funkció. A harmadik, leglényegesebb eleme a tevékenységnek pedig az úgynevezett vállalkozásfejlesztési projekt, vagyis hogy az ideérkező turisták, kulturális fogyasztásra érkező tömegek költségei a helyi vállalkozóknál, szolgáltatóknál realizálódjanak. Minél nagyobb mértékű költségekkel segítik Szeged város gazdasági élénkülését. Ez az a „szentháromság”, amely mentén a Szegedi Szabadtérinek ki kell alakítania műsorstruktúráját. Ennek a kihívásnak a 2014-es évad úgy tűnik, hogy nagyon szépen megfelelt, hiszen a látogatottsági adataink a nonprofit gazdasági társaság-gá alakulás, vagyis 2004. óta több mint

kiemelkedő. Az eddigi legnagyobb számú nézőközönséget vonzotta a Szabadtéri programja, idén 71 ezer néző látta az előadásokat. Ugyancsak szép eredményeket értünk el a városmarketing terén, hiszen ha a Szabadtéri Játékokról megjelent híradásokat tekintjük – ide nem értve az önálló, általunk generált kommunikációs kampányt – kiugró elérésünk volt. Az Observer médiafigyelő alapján közel másfél milliárd forintba tehető az a médiaérték, amelyet Szeged város számára generált a Szabadtéri. Harmadrészt, a vállalkozásfejlesztés esetében is hatalmas sikerrel számolhatunk be. Az addicionális kiadások plusz bruttó 684 millió forint bevételt jelentettek a városnak, a helyi vállalkozóknak.

fotó: Dusha Béla

• **A Szabadtéri Játékok programjának lebonyolítása mellett, vagyis a fesztiválszervező tevékenységen túl létezik-e még mód és szándék arra, hogy ezeket a funkciókat betöltsék?**

Alapvetően nem elvárás, de van olyan kitörési pont, amellyel szerintünk egy fokkal még strukturáltabbá lehet tenni a fentieket. Komoly erőfeszítéseket tennénk a beutaztató turizmusra – ezzel részint átvállalnánk az utazási irodák szerepét. Már most teszünk lépéseket ennek irányába. Elsősorban azért, mert azt tapasztaljuk, hogy a vidéki városokban gyenge lábakon áll a beutaztató turizmus. Ha a Pécs2010 Kulturális Főváros Projekt programjára visszatekintünk, abban az esetben is az látható, hogy jelentős innovációk születtek, új infrastruktúrák jöttek létre, de azt az egy évet leszámítva, amikor Pécs a kulturális főváros volt, végül nem maradt meg az a hálózat, amely hosszú távon fenntartotta volna a vidék irányába áramló kulturális turizmust. Mi fejlesztéseket tervezünk annak érdekében, hogy az emberek igenis jöjjenek Szegedre. Az elképzelés munkacíme: „Két éjszaka – három ország turisztikai projekt”. Lényege, hogy ha a hármas határ mentén a vendégek akár csak két éjszakát töltenek is el Szegeden, és megnéznék egy Szabadtéri-előadást, közben egyik nap meglátogathatják Szabadkát, és másnap akár Temesvárra is elutazhatnak. A háromnapos program elemeit rakjuk most össze. Ennek a projektnek a pillére a zsidó-ke-

resztény kulturális hagyomány építészeti látványosságai Szegeden, vagyis egyrészt Európa második legnagyobb zsinagógája, a gyönyörű szecessziós, szegedi zsinagóga, másrészt a Fogadalmi Templom, amely éppen komoly turisztikai fejlesztésen esik át. Ezekhez kapcsolnánk a polgári kultúrát, amelynek egyik legjelentősebb, reprezentatív épülete Szegeden a Szabadtéri kft. üzemeltetésében lévő Reök-palota. A kérdésre visszatérve, ez az a városfejlesztési elképzelés, amelyben a Szabadtéri Játékok koncepcióján kívül tudunk együttgondolkozni másokkal. Túl vagyunk egy többfordulós tárgyaláson a Szeged-Csanádi Egyházmegye, a Szegedi Zsidó Hitközség, a Szegedi Tudományegyetem illetve a térségében működő egyéb szolgáltatókkal is – utóbbira példa a mórachalmi fürdőkomplexum. Már konkrét pályázati elképzeléseink vannak, ezzel céloznánk meg az év 365 napján átívelő, beutaztató, kulturális turizmust. Ezt erősíténénk a szegedi nyár során a Szabadtéri Játékok programjával.

• **Ami a Szabadtérrel illeti: a fesztivál is átértékelte a fejlesztéseken idén. Még hozzá, korábbi nyilatkozataik alapján, ez volt a Játékok történetének legnagyobb beruházása. Mivel tud többet most a Szegedi Szabadtéri Játékok?**

Amikor a Szegedi Szabadtéri fejlesztéséről beszélünk, akkor ez általában infrastruktúrális területen érhető tetten. A Játékok ala-

pitása óta eltelt 84 évben valóban ez volt a legjelentősebb színpadtechnikai és öltözőrendszer fejlesztési projekt. Sokszor elmondtuk: mindezt a kényszer szülte. Aki a Dóm téren járt, láthatta, hogy a Fogadalmi Templom felújítása miatt egy hatalmas kráter volt a régi színpadunk és öltözőink helyén. Ezt kellett pótolnunk, és úgy döntöttünk, mobiltechnikára váltunk. Mindez egyébként reflektál arra a gondolatra is, ami miatt megépült húsz évvel ezelőtt a mobil nézőtér, amely a Szabadtéri szempontjából holt időszakban tehermentesítette a Dóm teret. Tulajdonképpen ezt a gondolatot fejlesztettük tovább, emellett pedig európai szintű színpadtechnikai berendezésekkel gazdagodott a Szabadtéri Játékok.

• **Szó volt már arról, hogy a kft. üzemeltetése alá tartozik a Reök-palota és a benne működő REÖK mint ösztöndíj-központ. Illetve Önökhöz tartozik még az Újszegedi Szabadtéri Színpad is. Jut energia és ötlet ezek fejlesztésére is?**

Az újszegedi ligetben található színpadról azt gondoljuk, hogy sajnos méltatlanul elfeledett, miközben a Dóm tér árnyékában ez is jelentős befogadó képességű helyszínünk. A Szegedi Nemzeti Színháznál nagyobb, ezerfős, sőt ezerkétszáz főre pótszékezzhető játszóhely. A Vigszínháznak van például ekkora nézőtere. Ez a hatalmas, különleges termé-

zeti környezetben lévő játszóhely többre lenne érdemes, mint amennyire most ki tudjuk használni. Nemzetközi Moliére-fesztivált szeretnénk létrehozni Újszegeden, 2016-tól. Ebben az előkészítő időszakban partnereket gyűjtünk magunk köré, amelyben a Francia Intézet nagyon nagy segítségünkre van, számos támogatót találtunk már. Úgy véljük, a Moliére-művek, ez a népszínházi vonulat nagyon jól illeszkedik a Szegedi Szabadtéri Dóm téri hagyományaihoz és ars poeticájához, a nyári komédiák jól megtalálhatják közönségüket. Nem szűken véve csak Moliére-re koncentrálnánk, hanem akár az improvizatív vagy a moliére-i drámaszerkezetre építő színházra, adott esetben megzenésített Moliére-előadásokat hoznánk létre, akár az opera műfajában, szerveznénk workshopokat is. Izgalmas feladat: nagyon jelentős nemzetközi színházi találkozót képzeltünk el, amely elsősorban a közönséget kívánja kiszolgálni, másodsorban pedig komoly szakmai színházi találkozó is lehetne. Ez a fesztivál ugyancsak a már említett hármas határ helyzetet tudná remekül kihasználni. Így a Vajdaság és Erdély irányából a határon túli magyar színházakat és közönségüket minden évben meg tudnánk szólítani. Illetve rajtuk kívül más fesztiválokról, a tervezett fesztivál tematikája miatt elsősorban a francia területről várnánk vendégeket. Szegednek vannak tapasztalataiban, hogyan szervezzen nemzetközi színházi találkozót, hiszen az eredetileg Mezzo, ma már Armel Operaverseny Szegeden valósult meg, a kezdetekkor éppen a Szabadtéri közreműködésével. A fent említett új, mobil technikáink jól helyzetbe hozhatók lennének ebben az esetben is, hiszen – amennyiben időben a Dóm téri program elé pozicionálnánk – az eszközök az újszegedi színpadon is kellő infrastrukturális hátterrel tudnak jelenteni.

• **Mit terveznek a REÖK-kel?**

Több mint egy éve azon dolgozunk, hogy a Reök-palotát, mint építészeti látványosságot is kiemeljük a benne működő kulturális központ sokszínű programjai mellett, hiszen a legtökéletesebb, az év minden napján jelen lévő, megcsodálható műalkotás maga az épület. Ha ezt az idegenforgalmi piacon kellő súllyal tudjuk érvényesíteni, akkor az épület lesz elsősorban az a vonzerő, amely becsábítja a látogatókat. Barcelonába nemrégiben kifejezetten azért mentem el városlátásra, hogy a Reök-palotára emlékeztető Gaudí-épületeknek az idegenforgalmi fejlesztéseit és szerepvállalását tanulmányozzam. A látogatás abban erősített meg, hogy rettenetesen sokat segít az épületben lévő kulturális értékek megmutatásában, ha magát az épületet is jól brandeljük.

• **Ezek a fejlesztések, új irányok csupáncsak kötelezettségként merülnek fel a vezetésben, vagy létezik egyfajta belső kényszer is, amely a kulturális szakember elhivatottságából fakad?**

Egyértelmű, hogy vezetői ars poeticánkhoz – Harangozó Gyula művészeti igazgató úrral együtt – hozzátartozik, hogy keressük ezeket az új utakat. A városok közti versenyben azok képesek előnyre szert tenni, amelyek innovatívak. Szeged, egyetemi város lévén is, az utóbbi időben egyértelműen a szolgáltatás, a kulturális színvonal és a humán tőke erősítésének irányába mozdult el. Szeged és a Szabadtéri adottságait nézve, úgy látjuk, ebben van további innovációs lehetőség. Természetesen ebben megjelenik egy privát értékrend is. Az én kulturális identitásomat Szeged határozza meg, hiszen itt nőttem fel, az értékrendem itt alakult ki. Más városokba eljutva azt tapasztaltam, hogy a

szegedi lakosok kulturáltsága, szemlélete, nyitottsága, innovációja kiemelkedő, és meggyőződésem, hogy ez azért van így, mert olyan városban éltünk, ahol közvetlenül és közvetetten is ért minket kulturális hatás. Azokat is, akik esetleg mondjuk nem jártak színházba, mégis – ha csak szekunder módon is – értesültek kulturális irányokról, hírekről, műfajokról. Egészen biztosan innovatívabb az a közeg, amelyben számos kulturális hatás éri az embert. A Szabadtéri menedzseri oldalról roppant szép kihívás, befogadói oldalról pedig, elvértékelően gazdag teret jelent. A Dóm téren valamennyi műfajban jelen vagyunk, a táncról az operáig, és alapvetően népszínházi vonulatot jelenítünk meg, impozáns színvonalon, hatalmas méretekben, rendkívül különleges helyszínen. Hatalmas tömegek, esténként négyezer ember szellemi együttállásával tudunk valós közösségi élményt generálni. Az újszegedi színpadon – ha minden igaz, és ahogy említettem – lehetőségünk lesz egy nemzetközi trendeket bemutató fesztivált létrehozni. A REÖK-ben pedig a Dóm téri monumentális kínálat kiegészítéseként a legprogresszívebb független színházi csoportokkal tudunk együtt dolgozni, illetve emellett irodalmárokkal, képzőművészekkel vagyunk napi kapcsolatban. Kulturális értelemben elképesztő gazdagságot jelent alkotónak és befogadónak ez a sokrétűség. Nekünk, menedzsmentnek is folyamatos szellemi innovációt és töltődést jelent mindez. Azt gondolom, hogy a Szegedi Szabadtéri Játékok, az Újszegedi Szabadtéri Színpad és a REÖK esetében olyan fantasztikus kínálatról beszélünk, amely mindenki számára nagyon izgalmas és fontos lehet.

b.

Megtérülés

A kulturális marketing gyakorlatának egyik nehézsége, hogy a kulturális-művészeti befektetések megtérülést rendkívül nehéz pontosan kalkulálni. A kulturális marketingben ugyanis a megtérülés rendre nem azon a területen történik, ahol a befektetés volt. A színházi előadás által kiváltott katarzisz csak akkor „térül meg”, ha a néző a közös élményt képes saját kulturális nívója alapján dekódolni, önmagának értelmezni, és a tanulságokat saját mikrovilágában (életének emberi kapcsolataiban) a maga módján hasznosítani is.

Ez a folyamat természetesen mindig egyedi, ezért a közgazdaságtan és a marketing eszközeivel nem kalkulálható. Az sem, hogy egy adott színházi előadásnak – vagy egy filmnek, egy kiállításnak, egy hangversenynek – pontosan mekkora szerepe van abban, hogy a város polgárai igényesebbé válnak úgy környezetük rendben tartásában, mind hétköznapi viselkedésükben, és egymással való kapcsolataik minőségében. Hogy a művészetnek ebben szerepe van, azt egészen biztosan tudjuk, de hogy mérhető egységben mekkora, azt nem.

Ugyanakkor azt is tudjuk, hogy a kulturális beruházás komoly gazdaságélénkítő tényező. A második világháború utáni újjáépítések során vették észre a közgazdászok, hogy „x” dologi tőkeberuházás nem a számított és várt „y” eredményt hozza, hanem annál jóval nagyobb, „y+z”-t. Mi ez a „+z”? Vagyis: mi lehet a növekedés oka? – tették fel a kérdést. A témával a Nobel-díjas Theodore Schultz közgazdász professzor foglalkozott, és arra az eredményre jutott, hogy a többletet a humán tőke minősége eredményezte. Egészen pontosan a munkaerőbe előzetesen fektetett tudás-, és kulturális beruházás.

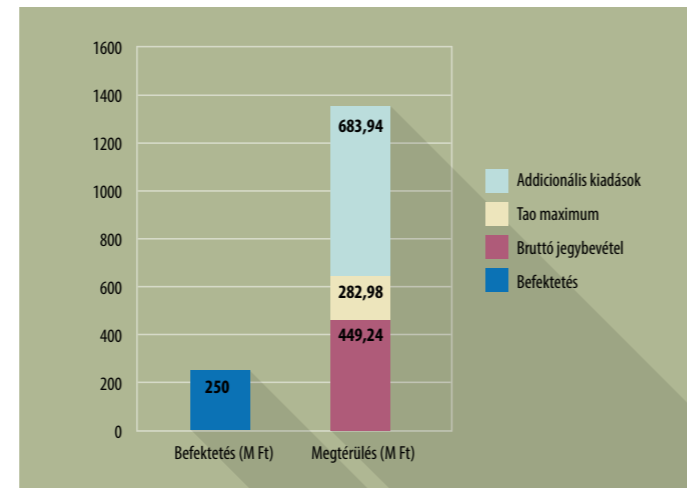
A gondolatot konkretizálhatjuk a Szabadtéri Játékok működésére.

Kezdjük a közösségi kommunikációval. Mint láttuk a korábbiakból, a Szabadtéri Játékok közönsége többségében vendég, kifejezetten az előadásokért látogat Szegedre. Ahhoz, hogy ezt tegyék, meg kell győzni őket, hogy érdemes. Ennek egyik formája a siker: ő maga, vagy ismerőse, barátja érzi itt jól magát, ezért visszatér, illetve barátainak, ismerőseinek ajánlja a szegedi látogatást.

A másik forma a média: hírek, tudósítások, művészinterjúk, egyéb szerkesztett műsorok a Szabadtéri Játékokról és programjáról – ezzel együtt mindig Szeged városáról is. A szabadtéri sikere ugyanis mindig Szeged sikere is, ebben az értelemben a Szabadtéri Játékok Szeged városának egyik leghatékonyabban működő városmarketing eszköze. Az ideai média-megjelenéseket az Observer összesítette. Eszerint a Szabadtéri Játékok (és Szeged) megjelenéseit tartalmazó online oldalak látogatottsága megközelítette a 10 millió egyedi látogatót, ezeknek a megjelenéseknek a reklám-egyenértéke folyó áron 36,5 millió Ft-ot ért. Az olvasók elérése a nyomtatott médiumok esetén jóval magasabb volt, a print kiadványokban a hírek és egyéb anyagok több mint 32 millió olvasót értek el. Ezeknek az eléréseknek a reklámértéke 276 millió Ft-ra értékelhető. A rádiós és televíziós megjelenések reklám-egyenértéke is kimagasló, több mint egy milliárd Ft.

Ezt fogalmazhatjuk úgy is, hogy Szeged városa a Szabadtéri Játékok fenntartói támogatásáért cserébe, annak sikeres működésével ebben a szezonban közel másfél milliárd Ft értékű médiafelületet használt fel, amelyeken tartalmi szempontból csak pozitív anyagok szerepeltek.

Nézzük a forintban számolható megtérülést. A város, a közhasznú szerződésben foglalt, évente változatlan összeget, 250 milliót „fektet be”, amiért cserébe a Szabadtéri Játékok az éves jegybevétel és a szakszerűen tervezett „fundraising” tevékenységgel megszerzett TAÖ támogatások együttes értékének megfelelő kulturális szolgáltatást nyújt a közönségének. Ráadásul az előadások még további, évenkénti átlagban félmilliárd Ft értékű helyi fogyasztást is generálnak, a nézők ugyanis helyben több mindenre költenek (ezek az addicionális kiadások). Így egy szezonban a város „befektetésének” többszöröse, ideai adatokkal majdnem a hatszorosa (közel másfél milliárd Ft) „térül meg” a színházi előadások értéke, haszna, illetve a nézők helyi költése formájában. Idén a mért megtérülés pontosan: 1.416.164.000 Ft.

Befektetés / megtérülés arány a Szabadtéri Játékok 2014-es szezonjában (millió Ft)

Ha ehhez hozzátesszük a fentebb részletezett, a Szabadtéri Játékok és Szeged városa által az idén használt médiafelületek reklámértékét (kb. másfél milliárd Ft), akkor a fenntartói támogatás, mint befektetés 250 M Ft értékével szemben a teljes megtérülés kb. 3 milliárd Ft.

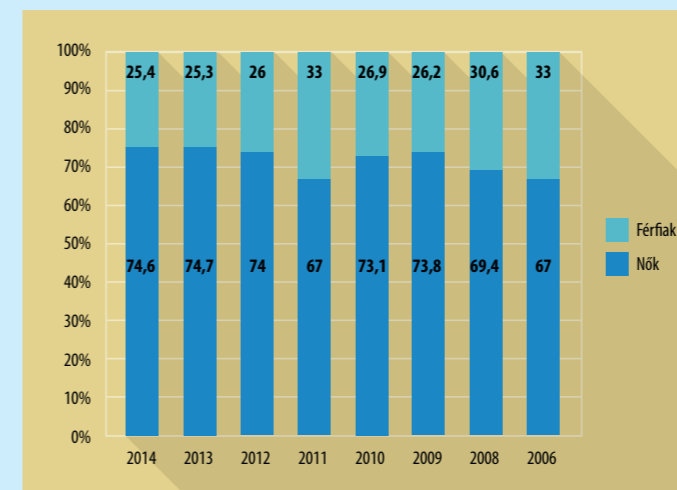
A Nonprofit Kft. gazdálkodásával kapcsolatban fontos tudni, hogy az önkormányzati hozzájárulás a Játékok színházi működésének nyaránkénti műszaki lebonyolításának költségére, illetve a Társaság fenntartásának egy csekély hányadára elegendő, míg a saját és egyéb bevételek, valamint a minisztériumi és NKA támogatások biztosítják a művészeti célú költségek fedezetét.

Európai összehasonlításban a szegedi Játékok finanszírozásáról megállapítható, hogy az eredmények kulturális és gazdasági értelemben példamutatóak, ugyanakkor a hasonló színházi fesztiválok működést vizsgálva az is egyértelmű, hogy a gazdasági egyensúly fenntartása nagyon sérülékeny, így a városi támogatások, vagy a jegy árbevétel esetlegesen csökkenése esetén ez a stabilitás könnyen megbillen.

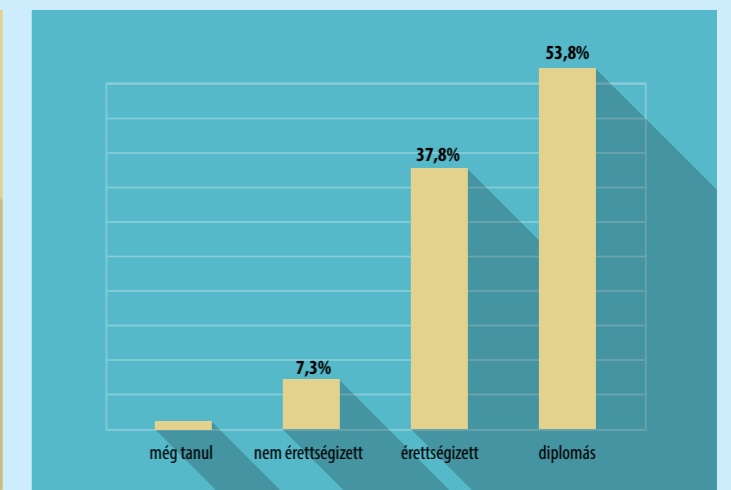
fotók: Dusha Béla

Nézőkutatási jelentés, 2014

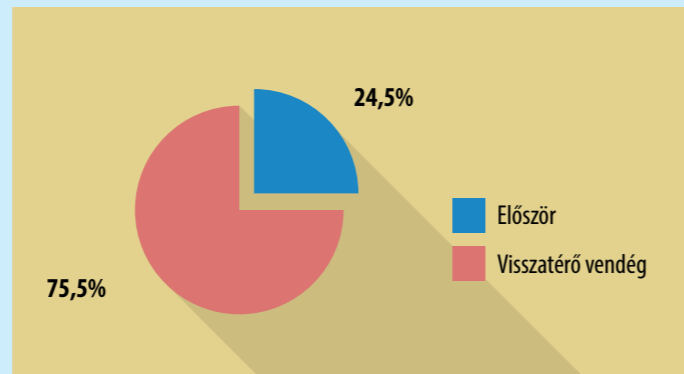
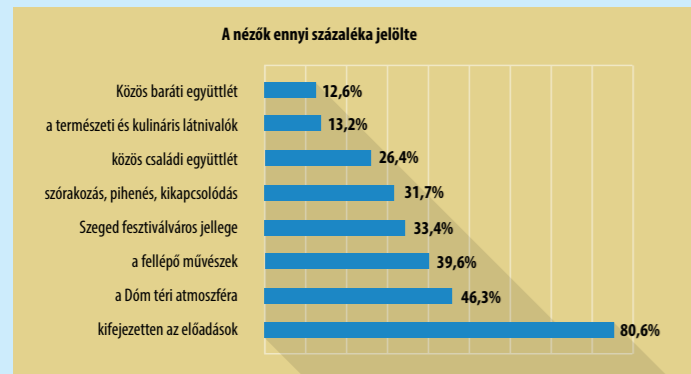
A nézők csoportosítása nemük szerint:

Visszatekintve és összehasonlítva a vizsgált szezonokat, a hölgyek állandó, bő kétharmados, mára majdnem háromnegyedes fölényét látjuk.

A nézők iskolai végzettsége

A korábbi vizsgálatokra épülő előfeltevésünket ezen a területen is visszaigazolták az ideai vizsgálat eredményei: továbbra is a felsőfokú végzettségűek vannak többségben.

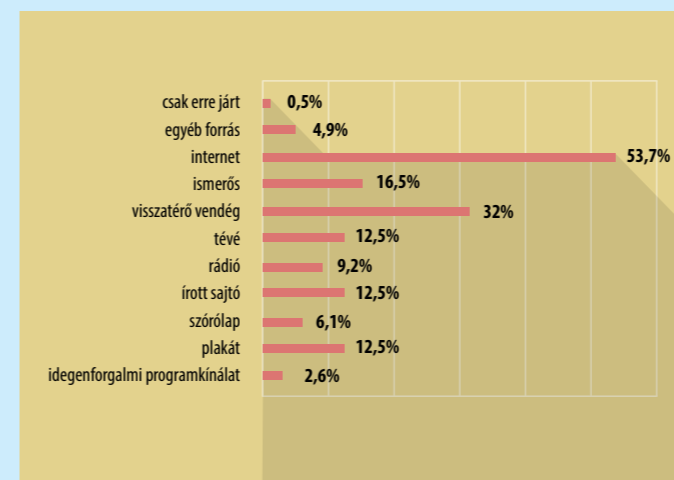
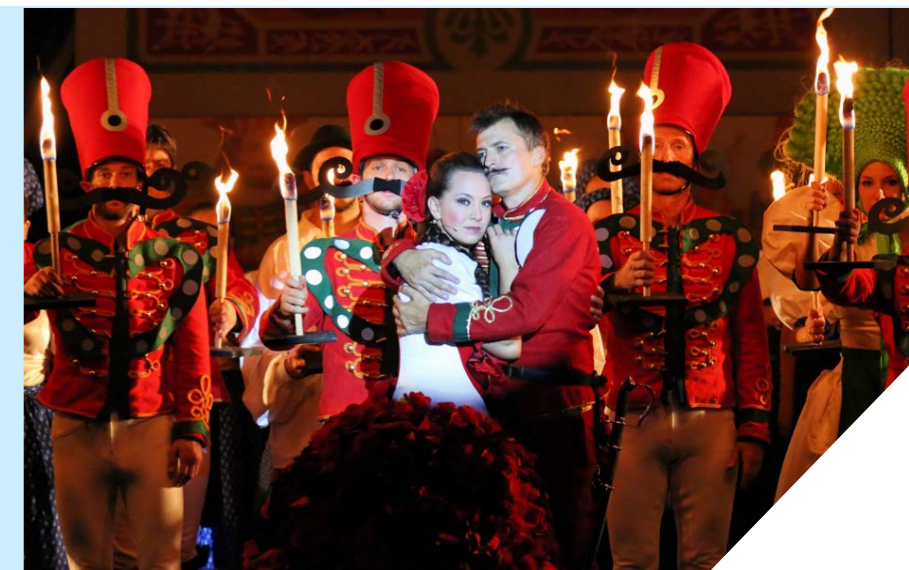

Mi hozta Szegedre, a szabadtérre?

A vonzerő-sorrend az idén sem változott, az első, második és harmadik helyen említett vezető opciók szerint: 1. előadások, 2. a Dóm téri atmoszféra, 3. a fellépő művészek.

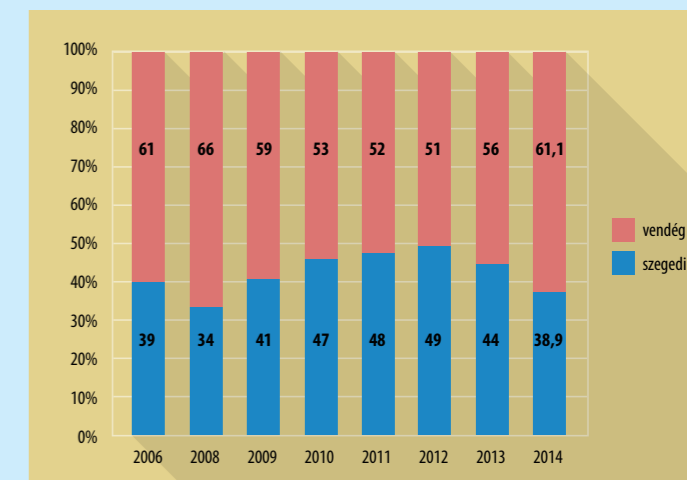
Hányadszor látogatja a Szabadtéri Játékok szezonját?

Hangsúlyozandó eredmény, hogy minden eddig vizsgált szezonban (2009-től) a nézők legalább 75%-a már visszatérő vendég!

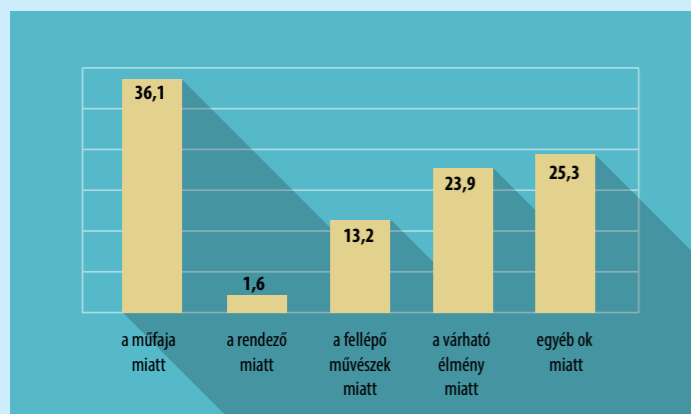
Honnan értesült a kiválasztott előadásról?

A közönség összesen %-ban

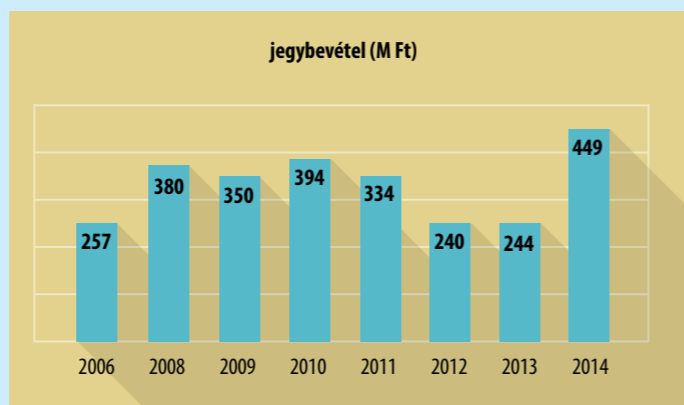
Szegedi Ön?

A szegedi és vendég arány alakulása a vizsgált szezonokban (%-ban)

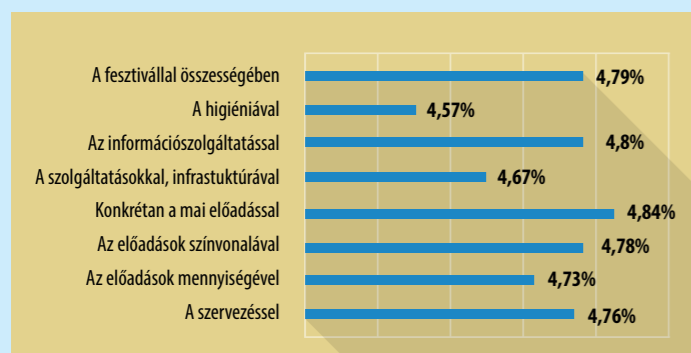

Mi alapján választották az előadást?

A teljes közönség %-ában. Az „egyéb ok” opcióban a válaszadók 150 lehetőséget nevesítettek, ezek közül a legmagasabb az „ajándék-jegy” (40 említés) és az „időpont” (36 említés).

A jegyvásárlás által generált helyi fogyasztás a vizsgált szezonokban

Elégedettség

Az elégedettség átlagosztályzatai 2014-ben (1-5-ös skálán)

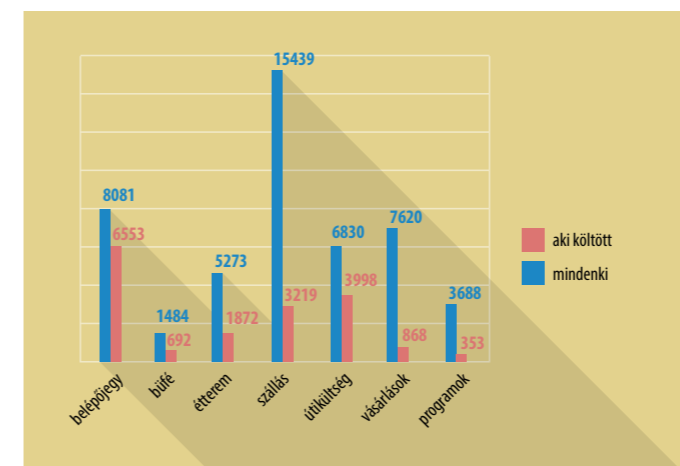

fotó: Dusha Béla

Költés

A kiadások szerkezetét a közönségvizsgálatok kezdetétől, 2006 óta vizsgáljuk. Hangsúlyozzuk, hogy az összeget a válaszadó nevezi meg, ezért ezek némileg pontatlanok is lehetnek, mert esetenként különbség lehet a „tényleg ennyit költöttem” és az „úgy érzem, hogy ennyit költöttem” kategóriák között.

Természetesen nem mindenki költött mindenre, ezért megkülönböztetjük azokat, akik költöttek, és a teljes közönségre kivetített átlagot.

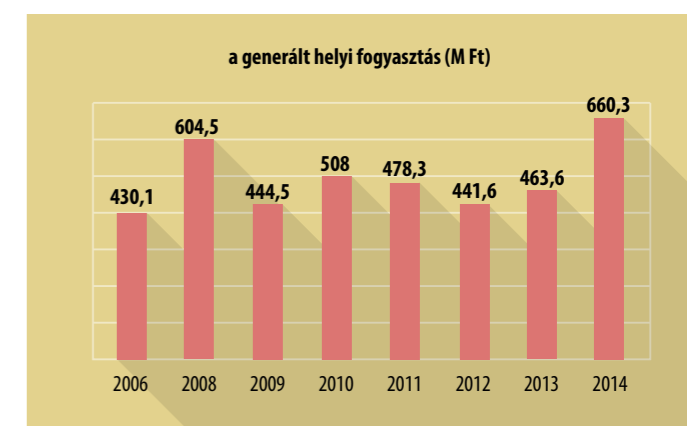
A kiadások szerkezete a 2014-es szezonban

A részletes lekérdezés adataiból kiszámoltuk a jegyvásárlás által generált helyi fogyasztást.

Jegyárát mindenkinél számoltunk. Adicionális kiadása viszont nem mindenkinek volt, csak kisebb alcsoportoknak. Először kiszámoltuk, hogy a minta átlagban mennyit költött belépőjegyre: az idén 8.081 Ft-ot. Aztán számoltuk az adiciós kiadásokat, külön tételként, és összeadtuk ezeket. Majd kiszámoltuk az adiciós szorzót (ez az adiciós kiadások jegyárakhoz viszonyított aránya, úgy kaptuk meg, hogy az adiciós kiadások összegét osztottuk az átlagos jegyárral), ami az idén 1,47.

Tehát 2014-ben minden jegyre költött 100 Ft további 147 Ft egyéb fogyasztást generált.

Ez a teljesített 449,2 M Ft bruttó jegybevétel mellett, az idén az előadásokhoz közvetlenül kapcsolódó kb. 660,3 millió Ft járulékos szegedi fogyasztást jelentett. (Kerekített összegek!)

A vizsgálat adatai alapján megállapítható, hogy a Játékok „átlagnézője” fiatalabb középkorú (idén 45 éves) felsőfokú végzettségű, aktív hölgy, aki város lakó. A párjával kettesben, vagy kisebb, jobbára családi társasággal érkezik, információit az internetről és korábbi tapasztalataiból (visszatérő vendég), továbbá informális forrásokból (baráti, rokoni vélemények) szerzi. Autóval közlekedik, inkább nem tölti Szegeden az éjszakát, de ha igen, akkor vagy rokonainál, barátainál alszik, vagy pedig olcsóbb szálláslehetőséget keres. Elsősorban szórakozni, kikapcsolódni akar, ezért a darabválasztását elsődlegesen a műfaj, másodsorban a várható élmény határozza meg.

A legfontosabb, hogy az átlagnéző mára már visszatérő vendég: a nézők 75,5%-a már nem először, 53,3%-a már négyszer, vagy többször látogatta meg a Szabadtéri Játékok előadásait.

A jövő tervezésekor figyelembe kell vegyünk az ország jelenlegi gazdasági helyzetét is, ami a Szabadtéri Játékok célközönségét nyilvánvalóan negatívan érinti. A színházba járó középosztály egyre jobban tart a lecsúszástól, miközben egy részük valóban csúszik is lefelé: anyagi lehetőségeit tekintve alacsonyabb társadalmi osztályba kerülnek. Ilyen helyzetben, az országos felmérések tanúsága szerint, minden családnál a kulturális kiadások visszafogása, vagy akár lenullázása az első teendő.

Ezért a jegyárak emelése nem járható út, ugyanakkor a jegyárak csökkentése sem: mert ez csökkentené a megszerezhető TAO támogatások maximumát.

Így a Szabadtéri Játékok jövőre és a következő években csak akkor képes az idei kiváló eredményeket megismételni, vagy ezek közelébe kerülni, ha a fenntartói támogatás növekszik.

Háry János, rendező: Béres Attila

„Óriási a munka, és majdnem reménytelen. Esténként négyezer nézőnek bizonyítani be, hogy amit elveszítettünk, azt nem is veszítettük el. Megtaláljuk egy perc alatt, csak annyi kell hozzá, hogy a keretjátékot idehelyezzük a mába, Háry János nem az abonyi kocsmában mereng a múlton pipafüstbe burkolózva, hanem a metróban. [...] A háborút veszített Háry Jánost most nagy és rokonszenves erőfeszítéssel tolják diadalra Szegeden, a megfordított szabadtéri színpadon.”

**Fáy Miklós: Háry János megmentése;
Népszabadság**

„Szegeden most Béres Attilaék érvényes kísérlettel álltak elő, amelynek eredményeképpen szórakoztató, pátoszmentes előadás született [...] eltüntetve azt a passzív (és az unalommal határos) megilletődöttséget, amely oly gyakran jellemzi a Háry előadóit és nézőit. Az álnaivitás helyébe itt egyfajta gunyoros fanyarság került: sűrű ki- és összekacsintásokkal, az előadás mint játék restelkedés nélküli felmutatásával, valamint egészséges nemzeti öngúnnal, amely bizonyosan erősebb kapcsot teremt alkotók és befogadók között, mint a gyomorhajós közösségi komolykodás.”

**László Ferenc: Milyen Napóleon?;
Magyar Narancs**

Zorba, a görög, rendező: ifj. Harangozó Gyula

Szinte nincs olyan ember, akinek ne csengnének a fülében a Zorba felejthetetlen dallamai. És ki ne emlékezne a népszerű filmre, melyben Anthony Quinn szédítő sirtaki-val és legyűrhetetlen életörömmel kerekedett felül minden nehézségen. 2014-ben a Szegedi Szabadtéri Játékokon is átélhettük ezt a mediterrán varázslatot. A Zorba, a görög valódi fesztiválprodukció lett: a Győri Balett mellett fellépett a Dóm téri színpadon a Szeged Táncegyüttes, Szolnoki Apollónia operaénekes és Syrtos együttes is. A lenyűgöző, Szegeden még sosem látott, 3D-s díszlet csodálatos látványt biztosított. Az előadás zajos sikert aratott, és a tánc műfajában kiemelkedő sikert ért el, hiszen a korábbi Dóm téri táncprodukciókat túlteljesítve a Zorba érte el a legnagyobb nézőszámot. A zene, a látvány, a tánc, a történet igazán maradandó élményt adott a nézőknek.

A Csárdáskirálynő, rendező: Kerényi Miklós Gábor

Az a színházi legenda járja, hogy ha egy teátrum hangos sikert és boldogan távozó nézőket szeretne, akkor a világhírű magyar operett komponista, Kálmán Imre legnépszerűbb művét, A Csárdáskirálynőt veszi elő. Ez 2014-ben, a Szegedi Szabadtéri Játékokon is maradéktalanul beigazolódtott. A produkció a Budapesti Operettszínház vendégjátékaként került színre. Vérbeli operettet, izgalmas, színes, lenyűgöző produkciót láthatott a közönség. A fesztivál-szereposztásban színre vitt darabon belül emlékezetesen szólaltak meg a slágerszámok, mint például a Te rongyos élet vagy a Jaj, cica...

Elfújta a szél, rendező: Somogyi Szilárd

A 2013-as év legnagyobb sikere volt az Elfújta a szél, nem csoda, hogy a nézők visszatapsolták a darabot. Kizárólag Szegedre összeállított szereposztással, számos újítással és dramaturgiai frissítéssel tért vissza a produkció. A monumentális, legendás regény és film alapján készült darab ismét meghódította a régi-új nézők szívét, szem nem maradt szárazon a Presgurvic-dalok hallatán.

Mamma Mia, rendező: Szirtes Tamás

„Az a jó Szirtes Tamás Mamma Mia!-rendezésében, hogy nem akarja többnek beállítani az ABBA-slágerekből összefűzött musicalt, mint ami: szórakoztató, humorosan nosztalgikus, modern revü. Olyan, mint a jég hideg limonádé a forró nyári estén: frissít, lazít, megkönnyebbülést hoz.”

**Hollósi Zolt: Bombasiker a Mamma Mia!;
Délmagyarország**

„Szirtes Tamás rendezésében a magyar Mamma Mia parádésan teljesítette a feladatát. A péntek esti bemutató közönsége egyszerre láthatott professzionálisan előállított színházi terméket és kapott szerethető és nagyon is személyes élményt.”

**madainyer: A Mamma Mia! győzött és mindent vitt;
Ványa bácsi blog**

Az Újszegedi Szabadtéri Színpad 2014. évi műsora

Jaroslav Hašek: SVEJK

komédia

a Szegedi Szabadtéri Játékok és a Szegedi Nemzeti Színház koprodukciós előadása

2014. július 25., 26.

esőnap: 2014. július 27.

Ray Cooney: PÁRATLAN PÁROS 1.

bohózat

a Kecskeméti Katona József Színház vendégjátéka

2014. július 29., 30.

esőnap: 2014. július 31.

SZEGEDIXIE GÁLA

2014. augusztus 3.

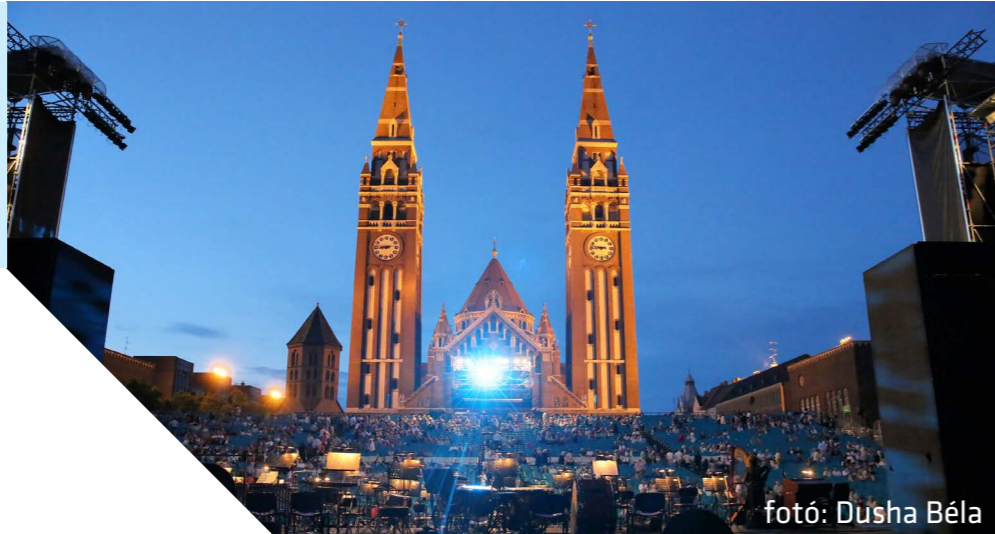
Rideg Sándor: INDUL A BAKTERHÁZ

vígjáték

a Vörösmarty Színház vendégjátéka

2014. augusztus 8., 9.

esőnap: 2014. augusztus 10.

fotó: Dusha Béla

Nemzetközi kitekintés

„A kultúra pénzbe kerül, de a kulturálatlanság sokkal többé” – mondta Maria Fekter osztrák pénzügyminiszter, Linz új színházának megnyitóján.

Linz tartományi főváros, alig nagyobb, mint Szeged (193.000 lakosa van), itt található a Bruckner-Haus, egy néhány évtizeddel ezelőtt épült nagy koncertterem, a kortárs művészeteket bemutató Lentos Kunstmuseum, amely 2009-ben készült el, amikor a város Európa kulturális fővárosa volt, és az Ars Electronica Center, amely ugyanekkor épült. Az új színházban 1.000 néző fér el, három emelete van, költségvetése 40 millió Euro/év, azaz 12 és fél milliárd Ft. Ezzel szemben a Szegedi Nemzeti Színház 2014. évi művészeti és gazdálkodási célú támogatása 517 millió Ft, azaz 1.657.000 Euro, a linzi új színház támogatásának kb. egy/huszonnegyede.

Ha a fesztivál-finanszírozásokat tekintjük, a különbség talán nem ekkora, de jelentős. Mivel a Szabadtéri Játékok Magyarország piacvezető nyári fesztiválja, ha a szomszédba tekintünk, akkor Ausztria piacvezető fesztiváljával, a salzburgival kellene összemérni – de már magát ezt a gondolatot is hajmeresztőnek érezzük. Salzburgban az

idén – az Opernwelt szeptemberi beszámolója szerint – 14 játszóhelyen 270 rendezvényt tartottak, ebből öt új operaprodukció volt. Ám a 2013-as 65 millió Euro összköltségvetés (718 milliárd 600 millió Ft) 2015-re várhatóan 60 millió Euro alá szorul. 2013-ban Salzburgban csak a külföldiek 92 millió Eurót költöttek, és a fesztivál 3.000 olyan látogatót vonzott, akik mindvégig a városban maradtak. Az állam adóbevétele csak ebből 35 milliárd Euro volt, ami majdnem a háromszorosa annak, mint amit a fesztivál támogatására költött.

A fesztivál, a szó jelentésének mai tartalma szerint, mindig egy adott város üzleti vállalkozása: a rendszerint városi, vagy főleg városi beruházással megvalósuló kulturális attrakció turistát vonz, ezáltal a helyi szolgáltatások bevételeit növeli, miközben a város hírnevét és rangját is erősíti – ezek ma a versenyképesség meghatározó elemei. A fesztiválok ma már több bevételt termelnek egy-egy városnak vagy tartománynak, mint amennyi pénzt támogatásként megkapnak – állapítja meg a Die Zeit. (A cikk második részének még a címe is ez: „Die Kommunen verdienen an den Festivals” – Az önkormányzatok keresnek a fesztiválokon.)

Salzburg és Szeged tehát a finanszírozás szintjét tekintve nem összevethető, vegyük inkább az osztrák határ túlsóoldali falujának, a 2.800 lélekszámú Fertőmeggyes, azaz Mörbisch 6.000 nézőt befogadó vízi-színpadát, amelyen hozzánk hasonlóan ugyancsak július-augusztusban rendeznek operett-fesztivált. Ennek támogatása kb. 4 millió Euro, azaz kb. 1,3 milliárd Ft, ami a Szabadtéri Játékok támogatásának több mint négyszerese. Mint látjuk, a jó üzletet – a magas bevételt – csak a megfelelő színvonalú befektetés hozza meg.

Szeged városa fenntartóként már évek óta változatlan összeggel, 250 millió Ft-tal támogatja a Szabadtéri Játékokat. A befektetés megtérülése – úgy, hogy a sajtómegjelenések médiafelületeinek piaci árfolyamon kalkulált értékét nem is számoljuk – az idén hatszorosa. Nézzük a kulturális misszió túl forintban számolható megtérülést. A város, a közhasznú szerződésben foglalt, évente változatlan összeget, 250 milliót „fektet be”, amiért cserébe a Szabadtéri Játékok az éves jegybevétel és a szakszerűen tervezett „fundraising” tevékenységgel megszerzett TAO támogatások együttes értékének megfelelő kulturális szolgáltatást nyújt a közönségének. Ráadásul az előadások még további, évenkénti át-

lagban félmilliárd Ft értékű helyi fogyasztást is generálnak, a nézők ugyanis helyben több mindenre költenek (ezek az adcionális kiadások). Így egy szezonban a város „befektetésének” többszöröse, ideai adatokkal majdnem a hatszorosa (közel másfél milliárd Ft) „térül meg” a színházi előadások értéke, haszna, illetve a nézők helyi költése formájában. Idén a mért megtérülés pontosan: 1.416.164.000 Ft.

A nonprofit, elsődlegesen kulturális missziót teljesítő, szervezet működése – európai összehasonlításban is – túlságosan kiszolgáltatott a saját bevételeknek, ettől az nagyon sérülékeny és piacfüggő. Mindemellett figyelembe kell venni, hogy a Szabadtéri Játékok műsorstruktúrája az Európában tipikus, tematikus fesztiválokhoz képest jóval költségesebb, hiszen amíg például a mörbisch-i fesztivál évente csupán egy színházi produkciót állít színpadra, a Dóm téren öt-hat színházi produkció kerül színre, értelemszerűen ötször-hatszor magasabb produkciós költség mellett, vagyis kiadásaink ennnyivel magasabbak.

A Szegedi Szabadtéri Játékok nézőtere hazánk legnagyobb befogadó képességű színházi játszóhelye, nemzetközi összehasonlításban is igen jelentős, és a nézőtérrel arányosan a szín-

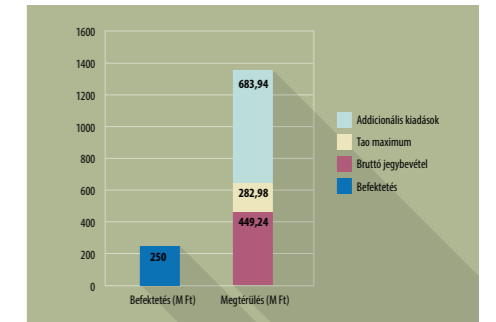
pad mérete is az élmezőnybe tartozik (1000 m²). Ennek megfelelően működtetésének költségei is hatványozottak más színházakhoz, szabadtéri játszóhelyekhez képest, akár itthoni, akár külföldi összehasonlításban. A jóval magasabb kiadás nemcsak a Dóm téri zenés-táncos produkciók magas színpadra-állítási költségei miatt jelentős, hanem a közreműködő és az üzemeltetést bonyolító munkatársak létszáma és bérköltségei miatt is. Mindezen felül az állandó játszóhellyel rendelkező egyéb szabadtéri színházakhoz képest a Dóm téri játékok megrendezéséért évente „zöldmezős beruházás” előzi meg, hiszen a tér macskakövein kell felépíteni a teljes színházi üzem a nézőtérrel a színpadig, annak valamennyi kiszolgáló egységével és közműveivel együtt.

A működési költségeket vizsgálva összességében megállapítható, hogy a fenntartói támogatás a Dóm téri színházi üzem évenkénti műszaki lebonyolítását biztosítja, illetve a szervezet fenntartási költségeinek egy részére elegendő, míg a saját bevételek, a társasági adó jellegű bevételek, és központi támogatások jelentik a művészeti jellegű kiadások fedezetét.

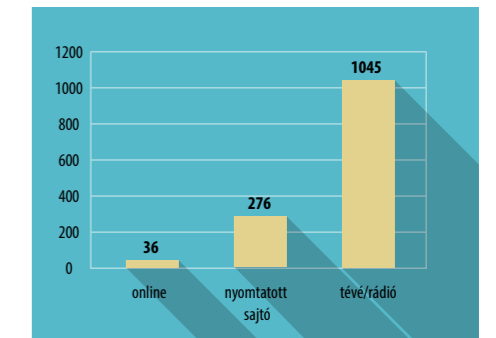
Nemzetközi összehasonlításban vizsgálva a Szegedi Szabadtéri Játékok működését, megállapítható, hogy az eredmények, mind kulturális, mind gazdasági értelemben, is példamutatóak.

Ugyanakkor a hasonló európai fesztiválok működését vizsgálva az is egyértelmű, hogy gazdasági stabilitásunk nagyon sérülékeny, így a fenntartói támogatások, vagy a jegyárbevétel esetleges csökkenése esetén az egyensúly könnyen megbillen. Mindezeket figyelembe véve értelmezhető a Szabadtéri Játékok „gazdaságossága”, az

idei évad befektetés-megtérülés aránya, a következőképpen:
Befektetés/megtérülés arány a Szabadtéri Játékok 2014-es szezonjában (millió Ft)

Ehhez hozzátehetjük a Szabadtéri Játékok és Szeged városa által az idén használt médiafelületek reklámértékét (kb. másfél milliárd Ft).

Így a fenntartói támogatás, mint befektetés 250 M Ft értékével szemben a teljes megtérülés (a két grafikonon ábrázolt együttes érték) kb. 3 milliárd Ft.

forrás: Szegedi Szabadtéri Játékok

A REÖK kiállításai

Fehér László kiállítás

2014. szeptember 12 – november 23.

Sajtófotó kiállítás

2014. szeptember 13 – november 9.

Matéria Művészeti Társaság kiállítás

2014. november 21 – 2015. január 18.

Adventi kiállítás

2014. december 1 – január 18.

A REÖK elmúlt hét éve

-Herczeg Tamás igazgatót kérdeztük -

◉ *A Szegedi Szabadtéri Játékok nyári kínálata mellett jelentős kulturális és turisztikai szerepet tölt be Szeged életében a Reök-palota és a benne létező kiállítóház, melyet szintén a nonprofit kft. üzemeltet. Mekkora ráfordítással, milyen anyagi háttérrel tudnak dolgozni?*

Fontos tudni, hogy az összművészeti központot ugyanaz a 13 fős menedzsment működteti, mint a Szabadtéri Játékokat, tehát a humán erőforrás energiáit meg kell osszuk. Az önkormányzati támogatás működésre fordítható összege a nyitás utáni teljes évben, vagyis 2008-ban 65 millió forint volt, míg ez 2014-ben 39,6 millió forint. Tehát látható, hogy a REÖK egyre inkább a saját lábán kell, hogy álljon, ezért fontos újabb funkciók megtalálása.

◉ *Milyen funkciói vannak alapvetően a REÖK-nek és mik lesznek ezek az új funkciók?*

Alapvetően kiállítóház vagyunk, időszaki kiállításokkal várjuk a közönséget. Emellett viszont igyekszünk egy folyamatos pezsgő életet fenntartani a házban. Szobaszínházi produkciókat, irodalmi beszélgetéseket, komolyzenei koncerteket szervezünk a termekben. Múzeumpedagógia foglalkozásokkal igyekszünk a fiatalságot is a képzőművészetre szoktatni. Most azonban azt látjuk, ezen felül is vannak kiaknázatlan területek, például az idegenforgalom terepén.

◉ *Miért érzi fontosnak, hogy a turizmusban is szerepet vállaljon a palota? Hogy tud ez rimelni a kulturális szolgáltatásokra?*

Amikor a REÖK megnyitott, jelentős képzőművészeti boom volt hazánkban: világhírű

mesterek kiállításaira özönlöttek a látogatók országszerte. Ez mára kifulladt, nem tud nyereséges lenni, úgyhogy nekünk is újítani kell. Nagy vágyam, hogy a palotát, mint építészeti látványosságot toljuk előtérbe. Erre léteznek már megvalósult ötleteink, most azonban még ebben is továbblépünk. Két város – három ország” elnevezésű turisztikai projekt elindítását kezdeményeztük más partnerekkel. A hármas határ mentén a Szegedre érkező vendégek, két éjszakát töltve városunkban, megtekinthetik Szeged nevezetességeit (Szabadtéri-előadás, Reök-palota, a szecessziós zsinagóga, a felújított Fogadalmi Templom) közben meglátogathatják Szabadtéri, és akár Temesvárt is.

Kiállítások: kortársak és klasszikusok

A REÖK az elmúlt években az ország egyik legismertebb képzőművészeti helyszínévé nőtte ki magát. A kiállítóház a mai napig összesen 104 kiállítás anyagát fogadta, ezek között található klasszikus és kortárs, magyar és nemzetközi tárlatokat, alkotókat is. Láthatták már a látogatók Goya, Picasso, Warhol, Chagall, Miró vagy éppen Toulouse-Lautrec alkotásait a falakon. Gyűjteményes kiállítások keretén belül számos hazai klasszikus festő képét tekinthették már meg a vendégek, így például a KOGART Gyűjtemény alkotásai közt találhattunk Munkácsy-, Rippl-Rónai-, Gulácsy- és Csontváry-képeket is. A kortársak közül kiemelkedő volt például Vojnich Erzsébet, feLugossy László, ef Zámbo István, Csáki Róbert, Szűts Miklós, A szegedi képzőművészeknek is terepet biztosít a REÖK, hiszen olyan művészek alkotásai kaptak helyet a termekben, mint

Pataki Ferenc, Popovics Lőrinc, Lázár Pál, Fritz Mihály, Kopasz Márta, Kalmár Márton. A 2007-es nyitás óta a palotában kap helyet két rangos szegedi képzőművészeti szemle: a Szegedi Nyári Tárlat és a Táblaképfestészeti Biennálé. A REÖK fontos kapcsolatokat ápol több külföldi és hazai galériával is, melyek segítségével rangos kiállításokat tudnak bemutatni a szegedi közönségnek. 2014-ben összesen 11 kiállítás szerepel a REÖK kínálatában – ezek közül kiemelkedő például a Kovács Péter festőművész alkotásait, a Varsányi Gyűjtemény anyagát bemutató tárlat, az Anna Margit-kiállítás. Novemberben Fehér László festőművész kiállítása és a 32. Sajtófotó Kiállítás várja a látogatókat, majd az év végén Adventi tárlattal és a Matéria Művészeti Társaság anyagával búcsúzik a REÖK a 2014-es évtől.

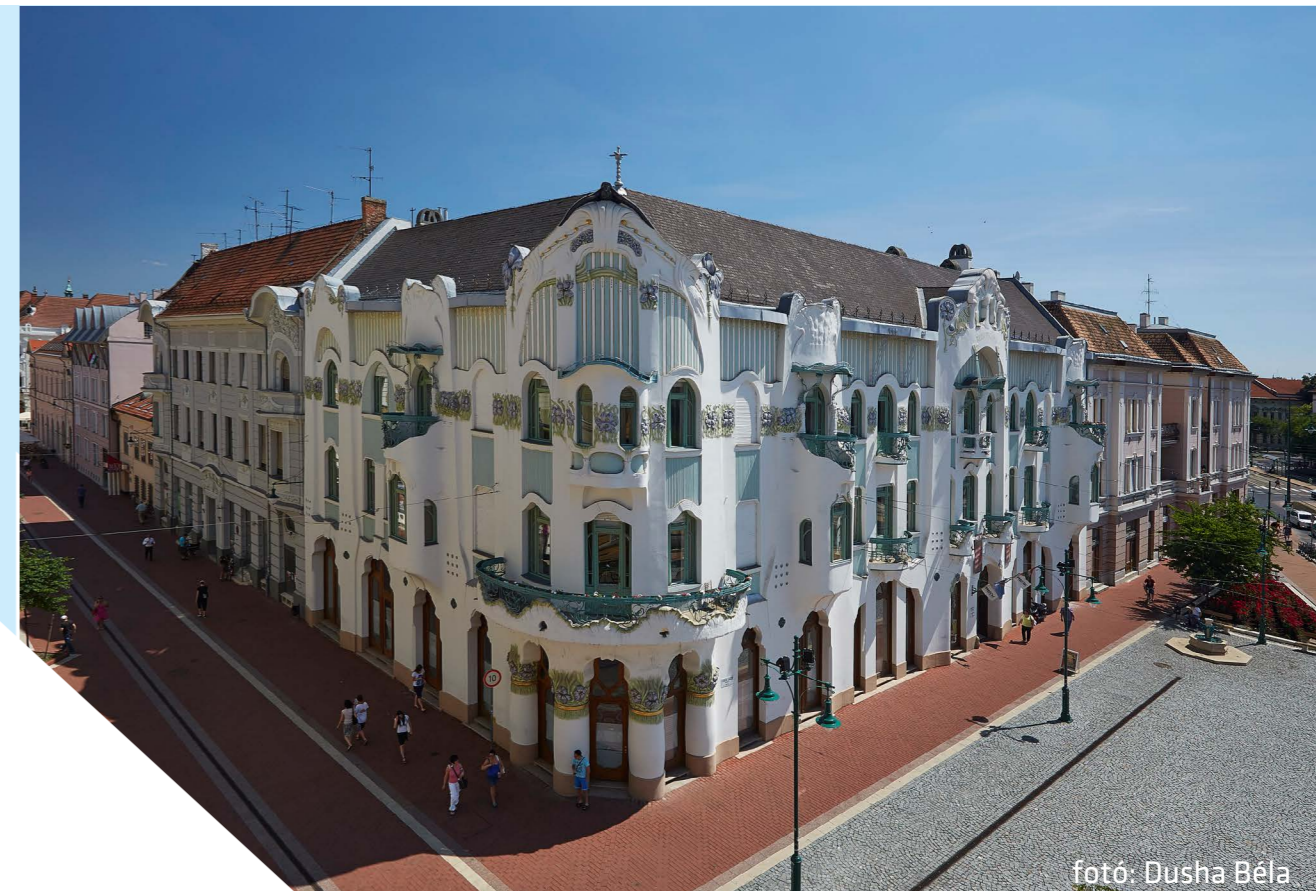
Múzeumpedagógia: több mint 11ezer gyermek a REÖK-ben

A menedzsment nagy hangsúlyt fektet a fiatalokra, arra a felnövekvő generációra, melyből később kultúrafogyasztó polgárok válhatnak. A REÖK egyik legsikeresebb programja kétségkívül a múzeumpedagógiai projekt, mely négy éve kiemelkedő eredményekkel teljesíti ezt a feladatot. A foglalkozásokat Ale Ildikó múzeumpedagógus vezeti, aki nem csupán a REÖK-ben tevékenykedik ezzel kapcsolatban, hanem országos szimpóziumokon is részt vesz: képviseli az intézményt, demonstrálva azt a kivételes helyzetet, hogy a múzeumpedagógiai foglalkozásokat a REÖK – köszönhetően a Szabadtéri Játékok által biztosított finanszírozásnak – teljesen térítésmentesen tudja biztosítani a szegedi és Szeged környéki óvodásoknak, iskolásoknak. Tanévenként 200 alkalmat finanszíroz a Szabadtéri a REÖK-ben. Az ingyenes foglalkozásokra kezdetben óvodás csoportokat vártak, majd ez kibővült az általános iskolásoknak, végül pedig a középiskolásoknak szóló programmal. 2010 novemberétől összesen 522 csoport, 11.200 gyermek látogatott el ennek keretén belül a REÖK-be. Köztük van olyan, aki már óvodás korában is járt foglalkozáson, később pedig visszatért általános iskolásként, vagy éppen az általános iskolás éveit után középiskolásként is.

szecessziós palotában. Vendégül látta a REÖK többek közt a Krétakör, a Maladype Színház előadásait, olyan művészek léptek itt fel önálló estjeikkel, mint Mácsai Pál, Pogány Judit, Bálint András, Hegedűs D. Géza, Fekete Ernő, Scherer Péter. Folyamatos kapcsolatot ápol a palota az ország kiemelkedő színházi produkciós szervezeteivel, így például a FÜGÉ-vel vagy a Manna Kulturális Egyesülettel. Helyet biztosít a Szegedi Focus Műhely/Homo Ludens Project darabjainak, többször járt már itt a Nézőművészeti Kft. népszerű előadásaival, de korábban indult már beavatósínházi sorozat és drámaíró verseny is a központban. Idén ősztől folytatják a megkezdett munkát, visszatér a Maladype Színház, és Udvaros Dorottya is színre lép a REÖK-ben, és továbbra is a legnevesebb alkotók felkérését tervezik.

Független színházi produkciók

A Szegedi Szabadtéri Játékok népszínházi kínálata, a monumentális kiállítású darabok és az ország legnagyobb nézőtere mellett azoknak is igyekszik a menedzsment színházi előadásokat kínálni, akik jobban szeretik az intimebb, kisebb térben, közvetlenebb jelenléttel operáló előadásokat. A REÖK biztosítja a terepet ezeknek: a központ 2007-es nyitása óta számos független színházi produkció, a legprogresszívebb társulatok és alkotók jártak a

fotó: Dusha Béla

szecessziós palotában. Vendégül látta a REÖK többek közt a Krétakör, a Maladype Színház előadásait, olyan művészek léptek itt fel önálló estjeikkel, mint Mácsai Pál, Pogány Judit, Bálint András, Hegedűs D. Géza, Fekete Ernő, Scherer Péter. Folyamatos kapcsolatot ápol a palota az ország kiemelkedő színházi produkciós szervezeteivel, így például a FÜGÉ-vel vagy a Manna Kulturális Egyesülettel. Helyet biztosít a Szegedi Focus Műhely/Homo Ludens Project darabjainak, többször járt már itt a Nézőművészeti Kft. népszerű előadásaival, de korábban indult már beavatósínházi sorozat és drámaíró verseny is a központban. Idén ősztől folytatják a megkezdett munkát, visszatér a Maladype Színház, és Udvaros Dorottya is színre lép a REÖK-ben, és továbbra is a legnevesebb alkotók felkérését tervezik.

Fókuszban az épület

2014-től új irányt vett a REÖK: sokkal hangsúlyosabban kívánta pozícionálni a vezetés magát a szecessziós épületet, Szeged egyik építészeti ékkövéét, mely európai viszonylatban is egyedülálló –

mindezt a modern turisztikai elvárásoknak is megfelelően. Állandó programmal dúsították a REÖK kínálatát. A hosszútávon működő programok a következők lettek: látvány-fotószalon, -zeneszalon és -műterem. Dusha Béla és tanítványai hosszabb távra „bérbe vették” a palota legimpozánsabb termét, a Zöld Szalont, és amellett, hogy bepillantathatunk munkájukba, szombatonként fotókat is készíthetnek magukról a látogatók. Árnnyas Koppány, Ricz Géza és Tóth Eszter festőművészek és vendégeik szintén beköltöztek a REÖK-be, hogy hétköznap is a házban alkossanak, és látványműtermükben szombatonként fogadják azokat, akik kíváncsiak az alkotói folyamatra. A Szegedi Tudományegyetem Zeneművészeti Karának hallgatói a látogatók közt próbálnak, így kellemes zenei élmény társul a tárlatlátogatásuk mellé. Szintén a palota, Magyar Ede lenyűgöző alkotásának bemutatására és hangsúlyozására hivatott a havi rendszerességgel megrendezett palotaséta- és szecessziós városséta-sorozat, a program rendkívül népszerű.

f.b.

fotó: Dusha Béla

2014 az innováció éve

Színház-szakmai körökben általános az a vélemény, hogy a rendszerváltás óta a magyar színház világában nem történt semmilyen innováció. Sajnos így van, sem strukturális, sem működési, sem a metodikát, sőt, az elméletet, vagy akár a színházi esztétikát illetően sem beszélhetünk semmilyen tudatos fejlesztésről, semmilyen új módszer kidolgozásáról és meghonosításáról. A struktúra és a működés lényegében ugyanaz, mint volt 20-30 éve.

Ilyen körülmények között a Szabadtéri Játékok menedzsmentje különösen fontosnak tartja, hogy az itt felhalmozódott tudás és gyakorlati tapasztalat a „köz”, azaz a magyar színházi világ fejlődését szolgálja. Ennek jegyében határozott szándékunk – ahogyan azt jóváhagyott üzleti tervünkben is jeleztük –, hogy erőnkhez képest részt veszünk a magyar színház megújí-

tását célzó szakmai kezdeményezésekben. Ennek főbb formái:

- szakmai tanácskozásokon való aktív részvétel;
- szakmai konferenciák szervezése;
- szakmai publikációk, kiadványok összeállítása, esetenként kiadása;
- munkatársaink folyamatos szakmai továbbképzésnek szervezése.

Ennek jegyében a menedzsment az idén képviselte az intézményt a Színház- és Fim Intézet a területen folytatott képzéseket bővíteni szándékozó tanácskozásán (Bp. 2014. február), a Magyar Teátrumi Társaság és a Magyar Színházi Társaság szakmai rendezvényein (folyamatosan), a "Párbeszéd a magyar előadó-művészet fejlődéséért" - Veszprémi Előadó-művészeti Szakmai Konferencián

(2014. augusztus), a „Színházat vegyenek!” című Színházmarketing Konferencián Győrben (2014. szeptember).

Márciusban a Színházi Világnapon a Szabadtéri Játékok a háború utáni, 1959-es újraindulása emlékére „Tér, művészet, szellemiség” címen tudományos konferenciát szerveztünk. Ezen három szekcióban, kiváló előadókkal, a szakmai és civil érdeklődők, továbbá a média nyilvánosságában tekintettük át az intézmény múltját, jelenét, és a jövő lehetőségeit.

aPályázatot nyújtottunk be a Magyar Művészeti Akadémiához, kérve a támogatást egy jövő márciusban, a Színházi Világnap ünnepéhez kapcsolódó konferencia megrendezéséhez. Ezen a színházvezetés aktuális problémáit vennénk számba, egy asztalhoz ültetve a fenntartókat, a színházigazgatókat, továbbá az elmélet és a gyakorlat szakembereit.

A Szabadtéri Játékok működését és a színházi innovációt segítő munkánkat, a korábbi menedzsmentek bevált gyakorlatát követve, szakmai munkák kiadásával is dokumentáljuk. Ezzel az a célunk, hogy eredményeinket és tapasztalatainkat, esetenként akár átvehető és követhető módszerként, a színház-szakmai körökben és az érdeklődők számára egyaránt nyilvánossá tegyük.

Ennek jegyében a Szabadtéri Játékok idén márciusban megjelentette Herczeg Tamás: „Színházvezetés” című könyvét, ami korábbi doktori disszertációjának némileg bővített, és olvashatóbb változata. Ugyancsak megjelentettük a „Tér, művészet, szellemiség” című szakmai konferencia előadásait. Mindkét kötetet térítésmentesen jutattuk el a színház-szakmai szervezeteknek, folyóiratoknak (ittthon és a határon túl), a színházi működést tanrendjükben szerepeltető felsőoktatási intézmények tanszékeinek és szakkönyvtárainak, és természetesen a szegedi Somogyi Könyvtárnak. A kifejezetten pozitív szakmai visszhang igazolta a döntés helyességét.

Ugyancsak konferencia-kötetet szerkesztünk a decemberben tartandó és a jövő márciusra tervezett szakmai rendezvények előadásából, amelyeket a „Színházvezetés” és a „Tér, művészet, szellemiség” című könyvekhez hasonlóan kívánunk terjeszteni.

A szakmai tanácskozásokon való aktív részvételrel, a konferenciák rendezésével és az ezeken bemutatott szellemi teljesítmények dokumentálásával, közreadásával az a fő célunk, hogy az eredményeket, a módszereket, egyúttal az új nézőpontokat és megközelítéseket is vitaindítóként bocsájtjuk a színház-szakmai közvélemény elé. Meggyőződésünk, hogy ezzel a szakmai közbeszédet képesek vagyunk formálni – a színházműködtetés új, európai trendjeihez közelíteni –, ugyanakkor a Szegedi Szabadtéri Játékok, egyben Szeged városának elismertségét is növeljük, jó híret terjesztjük, kapcsolatrendszerét bővítjük. Végeredményben ezzel az innovációval járulunk hozzá a magyar színházi világ megújulásához.

j.

fotó: Dusha Béla

PRINTDEKOR.HU

- Grafikai tervezés
- Digitális nagy formátumú nyomtatás
- Dekorációk

pm@printdekor.hu

SZEGEDI SZABADTÉR JÁTÉKO

Verdi

ÁLARCOSBÁL opera

07. | 3., 4.

Kocsák-Somogyi-Miklós

ABIGÉL musical

07. | 10., 11.

Johnson – Andersson – Ulvaeus

MAMMA MIA! musical

07. | 17., 18., 19.

Shakespeare

TÉVEDÉSEK VÍGJÁTÉKA próza

07. | 31., 08. | 1.

Hugo – Schönberg

A NYOMORULTAK musical

08. | 14., 15., 16., 20., 21.

AJÁNDÉKKONCERT

08. | 18.

SZEGEDI www.szegediszabadteri.hu
SZABADTÉR

Jegytékezés:

Fesztivál Jegyiroda REÖK, 6720 Szeged, Tisza Lajos. krt. 56.

Nyitva tartás: hétfő-vasárnap: 10-18-ig

Tel.: +36-62/541-205 Fax: +36-62/541-206

E-mail: jegyrendeles.jegyrendeles@szegediszabadteri.hu

JEGYEK MÁR KAPHATÓK!